

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Informatie voor nabestaanden

Gerechtelijke sectie bij het
Nederlands Forensisch Instituut

U heeft deze brochure gekregen omdat een familielid of een andere dierbare van u is overleden en in opdracht van de officier van justitie een gerechtelijke sectie wordt verricht.

Dit roept vaak vragen op zoals: "Waarom moet een gerechtelijke sectie plaatsvinden?" en "Wat is een gerechtelijke sectie precies?"

De omstandigheden, waarin verdriet of andere emoties overheersen, maken het soms moeilijk om zulke vragen te stellen terwijl ze toch belangrijk zijn.

Met deze brochure proberen wij u antwoorden te geven op deze vragen.

Inhoud

Gerechtelijke sectie	5
Beslissing tot gerechtelijke sectie	5
Het onderzoek	6
Sectie bij kinderen	7
Verzorging en teruggave van het lichaam	8
Resultaten van een gerechtelijke sectie	8
Informatie over uitkomsten sectie	8

Gerechtelijke sectie

Waarvoor is iemand overleden? Wat is er precies gebeurd? Een forensisch patholoog probeert met een gerechtelijke of forensische sectie (verder ook aangeduid als sectie) een verklaring te vinden voor het overlijden bij het vermoeden van een niet-natuurlijke dood of onverklaard overlijden met verdenking op een strafbaar feit.

Een officier van justitie kan in verband met een strafrechtelijk onderzoek opdracht geven voor een sectie. Dit besluit kan voor de nabestaanden ingrijpend zijn. Daarom voert het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) dit onderzoek zo zorgvuldig mogelijk en met respect voor slachtoffer en nabestaanden uit.

Forensisch patholoog

De sectie wordt altijd verricht door een patholoog.

Een patholoog is deskundig op het gebied van het herkennen van afwijkingen in organen, weefsels en cellen. Die kunnen zijn ontstaan door een ziekte. De forensisch patholoog is daarnaast ook gespecialiseerd in het herkennen, het interpreteren en het rapporteren van sporen van geweld.

Tijdens de forensische sectie werkt de patholoog samen met een fotograaf en technisch assistenten. De fotograaf legt alle handelingen en bevindingen vast, de assistenten ondersteunen de patholoog bij de sectie.

De gerechtelijke sectie bij het NFI duurt gemiddeld vier uur, afhankelijk van de aard van de zaak.

Bij een sectie worden altijd de volgende stappen doorlopen:

- Een voorbespreking van de zaak
- Een uitwendig en inwendig onderzoek van het lichaam
- Het opstellen van een voorlopig rapport direct na de sectie
- Het opstellen van een definitief rapport in een later stadium

Bij een sectie zijn ook politiemedewerkers aanwezig. Zij dragen de overledene bij aankomst bij het NFI over aan de patholoog die de sectie uitvoert.

Beslissing tot gerechtelijke sectie

In de Wet op de Lijkbezorging staat uitgebreid beschreven wat er moet gebeuren als iemand komt te overlijden. De wet bevat ook bepalingen wanneer een forensische sectie kan worden uitgevoerd. De officier van justitie geeft hiervoor de opdracht. Met een forensische sectie wil de officier van justitie zoveel mogelijk informatie krijgen over de doodsoorzaak om te achterhalen of er strafbare feiten zijn gepleegd.

Er zijn verschillende situaties waarin een officier van justitie een opdracht geeft tot een sectie. Bijvoorbeeld als de gemeentelijk lijkschouwer (forensisch arts) geen natuurlijke doodsoorzaak kan vaststellen en daarom een sectie adviseert (in sommige gevallen ook bij (verkeers-)ongelukken). Soms is meteen duidelijk dat sprake is van een niet-natuurlijke dood en besluit de officier van justitie direct tot een sectie.

In tegenstelling tot een klinische sectie in het ziekenhuis, ook wel obductie genoemd, is voor een gerechtelijke sectie géén toestemming van de familie nodig. Bij een gerechtelijke sectie neemt de officier van justitie het lichaam in beslag.

Dat betekent dat nabestaanden geen voorwaarden aan de forensische sectie kunnen stellen.

Het onderzoek

Vooronderzoek

Voorafgaand aan sommige gerechtelijke secties, zoals bij een schietincident, wordt in een ziekenhuis eerst een CT-scan gemaakt. Zo kan de forensisch patholoog te weten komen of de overledene letsels aan het skelet heeft die tijdens de sectie niet zichtbaar zijn.

Wanneer iemand (vermoedelijk) slachtoffer is van een steek- of schietincident wordt bij het NFI ook een röntgenonderzoek uitgevoerd. Zo kan de patholoog vaststellen of zich in het lichaam zogenoemde lichaamsvreemde voorwerpen bevinden, zoals kogels of mespunten. De patholoog verwijdert deze tijdens de sectie.

Uitwendig onderzoek

De patholoog voert daarna in de sectiekamer van het NFI uitgebreid uitwendig onderzoek uit. Dat gebeurt altijd volgens een vast voorschrift. De patholoog onderzoekt het lichaam op letsels, littekens en andere uiterlijke kenmerken.

Tijdens het uitwendig onderzoek worden alle bevindingen vastgelegd en later in het sectierapport beschreven.

Het kan zijn dat ook andere NFI-deskundigen worden betrokken bij het onderzoek, zoals een sporendeskundige, een forensisch antropoloog of een forensisch arts. Een sporendeskundige kan bijvoorbeeld alsnog bij het NFI onderzoek doen als op de plaats waar het misdrijf heeft plaatsgevonden, geen sporenonderzoek is verricht. Een forensisch arts buigt zich over de vraag of letsel is veroorzaakt door bijvoorbeeld een ongeval of dat letsel is toegebracht, door bijvoorbeeld een (slag-)wapen en doet uitspraak over de waarschijnlijkheid daarvan.

De technisch assistenten stellen monsters veilig voor (eventuele) overige onderzoeken, zoals microbiologisch-, toxicologisch- of DNA-onderzoek.

Bij hoofdletsel is het soms nodig om (een deel van) het haar weg te scheren. De patholoog is daar zeer terughoudend in.

Na het uitwendig onderzoek volgt het inwendig onderzoek.

Inwendig onderzoek

Het inwendig onderzoek vormt een omvangrijk deel van de forensische sectie, waarbij de patholoog alle organen van de overledene onderzoekt. Daartoe worden alle organen uit het lichaam gehaald. De patholoog inspecteert en onderzoekt deze nauwkeurig op letsels en afwijkingen die op (aangeboren) ziektes kunnen duiden.

Omdat niet alle afwijkingen met het blote oog te zien zijn, neemt de patholoog van alle inwendige organen een klein stukje weefsel voor microscopisch onderzoek. Deze uitgenomen monsters worden later verwerkt tot preparaten en onder een lichtmicroscop door de patholoog bekeken. Bij het inwendig onderzoek worden ook monsters genomen van lichaamsvloeistoffen als bloed en urine. Monsters van haren en weefsels - meestal van de lever en de hersenen - blijven bewaard voor (eventueel) toxicologisch onderzoek.

Niet in alle gevallen kan de patholoog direct onderzoek doen aan organen (bijvoorbeeld aan de hersenen). Deze blijven bewaard bij het NFI omdat het onderzoeksproces enige weken duurt voor het is

afgerond. Als dit onderzoek heeft plaatsgevonden, kan lichaamsmateriaal worden overgedragen aan de nabestaanden om te cremen of bij te laten zetten in het graf van de overledene.

Ook van het inwendig onderzoek maakt de patholoog een verslag. De medisch forensisch fotograaf legt alle bevindingen vast. Na het inwendig onderzoek worden alle organen teruggeplaatst in het lichaam.

Sectie bij kinderen

In grote lijnen is de procedure bij forensische secties op minderjarigen hetzelfde als bij volwassenen. Bij baby's en kleine kinderen is het ook noodzakelijk om aangeboren afwijkingen, stofwisselingsziekten, aanlegstoornissen en tekenen van kindermishandeling te onderzoeken en de groei in kaart te brengen.

Daarom vinden bij een kind vaak meer onderzoeken plaats dan bij een volwassene en duurt het meestal enkele maanden langer voordat het definitieve sectierapport klaar is. Als het kind hoofdletsel heeft, is het soms nodig om het hoofdhaar te verwijderen.

Van alle minderjarige slachtoffers worden een CT-scan en soms ook röntgenfoto's gemaakt om eventuele botbreuken of ziekelijke afwijkingen aan de botten vast te stellen.

De onderstaande onderzoeken worden op verzoek van de forensisch kinderpatholoog uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek worden dan ook verzonden aan de forensisch kinderpatholoog en deze verwerkt die in het definitieve sectierapport.

Onderzoek naar infectieziekten

Om te onderzoeken of een kind aan een infectieziekte is gestorven, doet een ziekenhuislaboratorium onderzoek naar virussen en bacteriën. De uitslag van dit onderzoek kan enkele weken op zich laten wachten.

Biochemisch onderzoek

Om te onderzoeken of het overlijden van een kind kan zijn veroorzaakt door een (erfelijke) stofwisselingsziekte, is aanvullend biochemisch onderzoek nodig door een gespecialiseerd laboratorium. De resultaten zijn binnen enkele maanden bekend.

Onderzoek naar bloedingen in de ogen/oogzenuwen

Bij (heftig) schudden van een baby of een jonge peuter, kunnen bloedingen in de oogbollen of -zenuwen ontstaan. Bij een dergelijk vermoeden van 'shaken baby syndroom', neemt de patholoog de oogbollen uit en laat die verder onderzoeken. De oogkassen worden zorgvuldig met prothesen opgevuld zodat het ontbreken van de oogbollen nauwelijks te zien is. De oogbollen worden geheel microscopisch onderzocht en kunnen dus niet worden teruggegeven.

Onderzoek van hersenen en ruggenmerg

Bij het vermoeden van het 'shaken baby syndroom', stelt de forensisch patholoog ook altijd de hersenen en het ruggenmerg veilig voor nader onderzoek. Dat geldt ook voor gevallen waarbij de forensisch patholoog vermoedt dat een kind een (aangeboren) hersenafwijking heeft.

Verder orgaanonderzoek

Soms vermoedt de forensisch patholoog dat een kind een 'aangeboren' afwijking aan één van de organen heeft. Dan wordt het orgaan- bijvoorbeeld het hart - bewaard voor verder onderzoek.

Verzorging en teruggave van het lichaam

Bij teruggave van het lichaam aan de nabestaanden wordt getracht het lichaam in dusdanige staat terug te brengen dat er weinig sporen van de sectie zichtbaar zijn.

Na afloop van de sectie draagt de patholoog het lichaam weer over aan de aanwezige politiemedewerkers. De officier van justitie besluit vervolgens of het lichaam kan worden vrijgegeven aan de nabestaanden.

Begrafenis of crematie

In de Wet op de Lijkbezorging staat dat een overledene, niet eerder dan 36 uren na overlijden en uiterlijk op de zesde werkdag na overlijden, begraven of gecremeerd moet zijn.

Begraven of cremieren binnen 36 uren na overlijden wordt alleen toegestaan door de burgemeester als de officier van justitie daartoe toestemming geeft. Alleen met toestemming van de burgemeester mag de overledene begraven of gecremeerd worden na de zesde werkdag na overlijden.

De officier van justitie kan besluiten om crematie van het lichaam te verbieden en alleen toestemming te geven voor een begrafenis, zodat eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek op een later tijdstip mogelijk blijft.

Resultaten van een gerechtelijke sectie

Soms vindt de patholoog tijdens een sectie of vervolgonderzoeken alsnog een natuurlijke doodsoorzaak. Het kan ook zijn dat de patholoog geen enkele verklaring kan vinden voor het overlijden. Als de patholoog geen oorzaak vindt, dan is sprake van zogeheten 'onverklaard overlijden'.

Na afloop van de sectie stelt de patholoog direct een voorlopig sectierapport op. De aanwezige politiemedewerker neemt dit voorlopig sectierapport mee en overhandigt dit aan de officier van justitie.

Voor het opstellen van het definitieve sectierapport zijn meestal nog uitkomsten van aanvullend onderzoek nodig. Dat onderzoek – zoals microscopisch en toxicologisch onderzoek - kan enige weken tot enkele maanden duren. Als de patholoog de resultaten heeft ontvangen, stelt deze het definitieve sectierapport op. Vervolgens stuurt de patholoog het definitieve sectierapport naar de officier van justitie.

In sommige gevallen vraagt de (onderzoeks-) rechter aan de patholoog een mondelinge of schriftelijke toelichting te geven op het rapport.

Informatie over uitkomsten sectie

Het NFI mag de rapportages niet aan nabestaanden verstrekken of bevindingen met hen bespreken, maar kan zich voorstellen dat er bij de nabestaanden vragen over de sectie zijn. Nabestaanden kunnen

hiervoor contact opnemen met de politie en/of OM. Daarbij kan de politie of de officier van justitie ook vragen beantwoorden over wat er met kleding en sieraden is gebeurd.

De politie kan toestemming vragen aan de officier van justitie om de nabestaanden van informatie te voorzien uit het sectierapport. De officier van justitie zal – afhankelijk van het belang van het onderzoek – dat verzoek inwilligen of (voorlopig) afwijzen.

Omdat een sectierapport een medisch rapport is en soms confronterende informatie kan bevatten, is het raadzaam dat nabestaanden een huisarts machtigen. De officier van justitie stuurt het sectierapport naar de huisarts. Deze kan het rapport samen met de nabestaanden doornemen.

Het is voor nabestaanden soms belangrijk om te weten of tijdens de sectie organen zijn bewaard voor nader onderzoek. De patholoog beschrijft in het sectierapport om welke organen het in deze gevallen gaat. Nabestaanden kunnen voor vragen hierover terecht bij de politie of de officier van justitie.

Verzoek om lichaamsmateriaal

Als u als nabestaande het onderzochte lichaamsmateriaal wilt begraven of cremeren, kunt u het NFI een brief sturen met daarin het verzoek tot overdracht van het lichaamsmateriaal. In de brief vermeldt u de naam, geboortedatum en overlijdensdatum van de overledene.

Onderzoeksmateriaal in de vorm van glaasjes en in paraffine gegoten kleine stukjes weefsel worden niet aan u overgedragen en blijft bij het NFI bewaard.

U stuurt uw verzoek naar:

Nederlands Forensisch Instituut
Front Desk, t.a.v. teammanager
Postbus 24044
2490 AA Den Haag

Het NFI vraagt aan de officier van justitie toestemming voor de overdracht van het lichaamsmateriaal. Na toestemming neemt een vervoerder contact met u op over de datum van de begrafenis of crematie. De vervoerder regelt daarna de overdracht van het lichaamsmateriaal met het NFI.

Kosten

Het NFI vergoedt de kosten van het vervoer naar het uitvaartcentrum.

Voor hulp bij het teruggeven van bij het NFI bewaard lichaamsmateriaal kunt u contact opnemen met Slachtofferhulp Nederland via onderstaand e-mailadres en/of telefoonnummer.

Casemanagement Aanmeldpunt
CMAanmeldpunt@slachtofferhulp.nl
Tel. 06-10704526

Meer vragen?

Mocht u na het lezen van deze brochure nog vragen hebben, dan kunt u deze via de officier van justitie stellen aan het NFI.

Voor nadere informatie of ondersteuning en advies kunt u altijd contact opnemen met Slachtofferhulp Nederland via de website van slachtofferhulp. (www.slachtofferhulp.nl) Slachtofferhulp biedt gratis juridisch advies, praktische hulp en emotionele steun.

Dit is een uitgave van:

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Postbus 24044 | 2490 AA Den Haag
T (070) 888 66 66
F (070) 888 65 55

Internet: www.forensischinstituut.nl

© Rijksoverheid | Januari 2017